

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

אב תשע"ו
אוגוסט 2016

לכבוד :

מנהלי בתי הספר העל-תיכוניים השש-שנתיים ומנהלי חטיבות הביניים
המורים לעברית: הבנה, הבעה ולשון בחטיבות הביניים

**חוזר המפמ"ר להוראת עברית: הבנה, הבעה ולשון לשנה"ל תשע"ו? בחטיבת הביניים:
שיפור הכשירות האוריינית הכתובה והדבורה בשפת האם עברית בכיתות ז-ט**

תוכן הנושאים בחוזר (ניווט מהיר לעמוד המבוקש בהקשה על שם הפרק)

1. המטרות המרכזיות של הוראת עברית בחטיבת הביניים 3
2. הוראת עברית בחטיבת הביניים 3
- 2.1 הוראת עברית כמטרה 3
- 2.2 העברית כאמצעי - שלהב"ת בראייה מערכתית 3
- 2.3 הבעה בעל"פה - דיבור בציבור 4
- 2.4 שילוב פדגוגיה דיגיטלית בשיעורי עברית 4
- 2.5 הערכה ובקרה בתחום הוראת העברית 5
- 2.5.1 התלקיט ככלי להוראה ולהערכה חלופית 5
- 2.5.2 החממה הפדגוגית - למידה מצמיחה אדם 6
3. תפוקות מצופות 6
4. הדרכת המורים לעברית בחטיבת הביניים 7
5. השתלמויות 8
6. קהילת המורים לעברית 8
7. פריסת נושאי הלימוד בעברית בכיתות ז-ט 9
- הבנת הנקרא 9
- הבעה בכתב 11
- הבעה בעל"פה 12
- אוצר המילים והמשמעים 12
- המילון 13
- לשון ומטה-לשון 13
8. תכניות אל"ה ושלהב"ת - המאחד והמייחד 15

בברכה,

תומר בוזמן

המפמ"ר על הוראת עברית: הבנה, הבעה ולשון

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

העתקים

גבי מיכל כהן, מנכ"לית משרד החינוך
ד"ר משה ויינשטוק, יושב ראש המזכירות הפדגוגית
מר אריאל לוי, מנהל המנהל הפדגוגי
מר משה זעפרני, מנהל אגף השפות - המזכירות הפדגוגית
גבי דסי בארי, מנהלת האגף לחינוך על יסודי
המדריכות והמדריכים לעברית, הפיקוח על הוראת העברית בחינוך העל-יסודי

1. המטרות המרכזיות של הוראת עברית בחטיבת הביניים

- שיפור הכשירות האוריינית הדבורה והכתובה בשפת האם עברית על פי [תכנית הלימודים בעברית](#) ובהתאמה ליעדי משרד החינוך
- שילוב טקסטים מסוגים שונים ומתחומי דעת שונים בשיעורי עברית: הבנה, הבעה ולשון לשם תרגול והטמעה של המיומנויות האורייניות בקריאה, בכתובה, בדיבור ובהאזנה ושל הנושאים הלשוניים
- שילוב של מיומנויות אורייניות בשיעורי המקצועות השונים בבית הספר בסיוע המורים לעברית
- שילוב תקשוב וכלים דיגיטליים בהוראת עברית
- גיוון בדרכי הערכה חלופיות והטמעת התלקיט בתהליך הלמידה
- שיפור עמדות התלמידים כלפי מקצוע עברית, טיפוח עניין וסקרנות כלפי הלשון העברית והוקרתה

2. הוראת עברית בחטיבת הביניים

תחום האוריינות הלשונית נלמד הן כמטרה הן כאמצעי:

2.1 הוראת עברית כמטרה

אחד היעדים המרכזיים בהוראת עברית בחינוך העליסודי הוא לשפר את הכשירות הלשונית של התלמידים בקריאה, בכתובה, בהאזנה ובדיבור ולשכלל אותה. על המורים לעברית להעניק לתלמידים כלים אורייניים שיאפשרו להם להתמודד בהצלחה עם מטלות אורייניות שונות ומגוונות: משימות ההערכה הפנימיות: בחינות ומשימות הערכה חלופית לבחינה וכן משימות ההערכה החיצוניות (מבחני המיצ"ב ומשימות המפמ"ר). חשוב כי הלמידה תהיה למידה פעילה וחוויתית, המבוססת על חשיבה, על חקר ועל למידת עמיתים תוך התמודדות עם אתגרי המאה ה-21 ובתוך כך טיפוח האוריינות הדיגיטלית.

2.2 העברית כאמצעי - שלהב"ת בראייה מערכתית

המקצוע "עברית" קשור בכל מקצועות הלימוד בבית הספר. כישורי ההבנה וההבעה המטופחים במסגרת לימודי עברית משמשים את הלומד בכל מקצועות הלימוד. הוא הדין במה שנוגע לכתובת עבודות, לחלופות בהערכה, לניסוח דברים בכתב ובעלפה בסיטואציות שונות בחיי היומיום וכיוצא בזה. שילוב האוריינות בתחומי הדעת השונים מושתת על עקרונות של שיתוף פעולה עמם מן ההיבט האורייני ותומך ביצירת קשרים הדוקים בין המורים לעברית לבין המורים המקצועיים במטרה לפתח שפה משותפת בכל הקשור לעיסוק במיומנויות הלשון, הבנת הנקרא וההבעה בכתב ובעל פה.

במסמך [מתנ"ה תשע"ז](#) מופיעות מטרות, משימות ותפוקות מצופות הקשורות לשילוב המיומנויות בתחום הדעת:

- שילוב טקסטים מתחומי דעת שונים בשיעורי עברית לשם תרגול והטמעה של המיומנויות האורייניות
- שילוב מיומנויות אורייניות בשיעורי המקצועות השונים בסיוע המורים לעברית בבית הספר

המשימות נועדו:

- לבסס מושגים בתחום הדעת תוך הקפדה על עקרונות שפת האם.
- לשלב מטלות הבעה בעלפה בשפת האם בתחומי הדעת השונים, תוך זימון התנסויות לרכישת מיומנויות דיבור בציבור.

(מתוך [מתנ"ה תשע"ז](#): 60)

כדי להשיג את המטרות הללו יש חשיבות רבה לראייה המערכתית של הטמעת **תכנית שלהב"ת** בבית הספר. אנו ממליצים להדגיש את הראייה המערכתית הזאת לצד האפשרויות הגלומות בחלופות בהערכה.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

המידע המתייחס להדרכה הבית-ספרית ולשילובם של מורים מתחומי הדעת השונים מופיע במסמך שלהב"ת שנשלח לבתי הספר על ידי המדריכות הבית-ספריות.

חשוב שבית הספר יצרף מורים מובילים (כגון רכזי מקצוע) בתחומי הדעת האחרים להדרכה הבית-ספרית. כמו כן, חשוב שהאחראי על הפדגוגיה בבית הספר יהיה שותף לתכנון ההדרכה הבית-ספרית וישתתף במפגשי ההדרכה.

לפרטים נוספים יש לפנות לד"ר עליזה עמיר, מנהלת תכנית שלהב"ת lizamir62@gmail.com

2.3 הבעה בעלִפה - דיבור בציבור

תחום ההבעה בעלִפה הוא חלק מתכנית הלימודים של המקצוע "עברית" בחטיבות הביניים. התחום מפתח את מיומנויות "הדיבור האקדמי", ויש ללמדו באופן שיטתי בהיקף של כ-15% מסך שעות ההוראה. כפועל יוצא יש להביא לידי ביטוי תחום זה במדדי ההערכה של תחום השפה, קרי ציוני התלמידים בעברית יכללו את לימודי ההבעה בעלִפה בהיקף של 15% מציון המקצוע.

הוראת ההבעה בעלִפה תתמקד בשלוש סוגות מרכזיות: קריאה בקול של טקסטים מנוקדים ובלתי מנוקדים, קנוניים ושאינם קנוניים, הרצאת דברים (פרזנטציה) ודיון. סוגות אלה נלמדות כמטרה בשיעורי העברית כחלק מיחידות ההוראה הכוללות גם קריאה וכתובה. כמו כן הן נלמדות כאמצעי בשיעורים השונים בתחומי הדעת האחרים במסגרת תכנית שלהב"ת.

במסגרת החלופות בהערכה, המאפשרות לצוותי ההוראה גמישות פדגוגית ואוטונומיה בהערכת התלמיד, ישלבו המורים לעברית התנסויות של דיבור בציבור (במסגרת קבוצת תלמידים, חבר דיון, כיתה, שכבה וכדומה) באירועי ההערכה השונים המרכיבים בין היתר את התלקיט¹. צוותי ההוראה יוכלו לבחור בהתאם לשיקוליהם משימות היבחנות מתאימות מתוך מאגר המשימות של ראמ"ה או פעילויות מתוך יחידות ההוראה של הפיקוח על הוראת העברית.

לפרטים נוספים יש לפנות לעדה מאורי, מדריכה ארצית - הבעה בעלִפה adam4aori@gmail.com

2.4 שילוב פדגוגיה דיגיטלית בשיעורי עברית

אנו חיים בעולם משתנה, עולם דיגיטלי. בית-הספר הוא אולי המעוז האחרון שבו התלמיד עוד כותב מסמכים (סיכומי שיעור, חיבורים ומבחנים) בדף ועט. יחד עם זאת עבודות החקר והגמר כבר מוקלדות במחשב, החיפוש אחר מקורות המידע נעשה במרשתת ומשנה זו גם בחינות הבגרות תתחלנה להיות מקוונות. אי לכך, על המורים לעברית מוטלת המשימה החשובה של הכשרת התלמיד לאוריינות קריאה וכתובה דיגיטליות ואימונו בכך.

המקצוע "עברית" נוגע גם לעניינים ולתחומים אחרים: מידענות - דליית מידע ממאגרי מידע ממוחשבים - עיסוק הדרוש מיומנות של בררת העיקר, סיכום, שילוב טקסטים וכדומה; תקשורת ממוחשבת (תקשוב) - הדואר האלקטרוני והשיחה האלקטרונית ושימושיהם לצרכים לימודיים; עיבוד תמלילים במחשב - שימוש יעיל בטכנולוגיה לצורכי שכתוב ועיצוב של טקסטים.

(מתוך תכנית הלימודים בעברית, תשס"ג: 10)

¹ על התלקיט ראו סעיף 2.5: הערכה ובקרה בתחום הוראת העברית.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

על המורים ועל התלמידים בחטיבת הביניים לשלוט בין השאר במיומנויות הבאות:

- חיפוש מושכל במאגרי המידע במרשתת (באינטרנט)
- דליית מידע אמין ושימוש מושכל בו
- קריאה בטקסט דיגיטלי והניווט בו: קישורים חמים, ניווט בדף האינטרנט וכדומה
- שימוש בכלי office בסיסיים להוראה ולקידום הכתיבה: כתיבה במסמך word ושימוש בכלי העריכה הבסיסיים ובכלים הדיאלוגיים שבו, כגון הוספת הערות, "עקוב אחר שינויים", שימוש במסמך שיתופי וכדומה

בשנת 2018 יתקיים מבחן פיז"ה הבינלאומי (PISA - Programme for International Student Assessment). המבחן הנערך במחזוריות של שלוש שנים בודק את רמת האוריינות של תלמידים בני 15 בשלושה תחומים: קריאה, מתמטיקה ומדעים. המבחן בוחן באיזו מידה תלמידים הקרובים לסוף חינוך חובה (במרבית המדינות החברות ב OECD) רכשו כלי חשיבה כלליים והבנה של הנושאים הנבדקים באופן המאפשר התמודדות טובה ויעילה עם סביבתם. **בשנת 2018 יושם הדגש על אוריינות קריאה דיגיטלית.**²

במסגרת הוראת עברית על המורה לעודד ככל האפשר שימוש בפדגוגיה טכנולוגית בדגש על קריאה וכתיבה דיגיטליות במהלך הלמידה בכיתה ובשיעורי הבית והעבודות. **מומלץ כי בכיתות ז-ט תינתן פעילות המבוססת על עקרונות של פדגוגיה דיגיטלית לפחות פעם בשבועיים.**

על המורים לחשוף בכיתותיהם (ז-ט) את יחידות ההוראה המתוקשבות הללו:
[יחידות ההוראה לחטיבות הביניים מהאתר של הפיקוח על הוראת העברית](#)
[מאגר המשימות האורייניות המתוקשבות בעברית](#)

2.5 הערכה ובקרה בתחום הוראת העברית

2.5.1 התלקיט ככלי להוראה ולהערכה חלופית

התלקיט כולל ראיות למהלכי הלמידה ולביצועי ההבנה של הלומדים בחומר הנלמד. בתחום הדעת עברית התלקיט הוא ממהות המקצוע: תהליכי קריאה, כתיבה, בקרה ושכתוב. בתלקיט מוצגות עדויות לתהליך שהתלמיד עובר במהלך הלמידה: הטקסטים שהתלמיד קורא והמשמשים לו תשתיות לכתיבה, הטיוטות שהתלמיד כותב, המשוב שהתלמיד מקבל מעמיתיו וממוריו והשכתוב שנעשה בעקבות המשוב שהתקבל. התלקיט יכול גם לכלול משימות שונות הקשורות למיומנויות אורייניות ולשוניות הכוללות תהליכי בקרה ושכתוב, כגון כרזה, משחק, סקר, עיתון ומצגת בנושא מסוים. מבחן יכול להיחשב כחלופה בהערכה כשהוא מלווה ברפלקציה, בתכנון משותף של המבחן עם התלמידים, בהערכת עמיתים וכיוצא בזה. נוסף על כך, יש לשלב באופן שוטף פעילויות בהבעה בעל־פה כמטרה וכאמצעי (ראו שילוב מטלות ההבעה בעל־פה במסגרת יחידות ההוראה באתר הפיקוח על הוראת העברית). התלקיט, אם כן, משקף את מאמצייהם, את התקדמותם ואת הישגיהם של הלומדים ומשמש כלי להערכה מעצבת ומתמשכת של תהליך הלמידה.

מאחר שהתלקיט הוא אוסף של משימות ושל עדויות הקשורות לתהליך ההוראה, יחליט המורה אילו מהחומרים הוא עצמו יבדוק ואילו מהחומרים ייבדקו בהערכה עצמית או בהערכת עמיתים. מומלץ כי החומרים שהמורה ייקח לבדיקתו יוערכו במהלך כל השנה ולא יתרכזו בהערכה אחת מסכמת של התלקיט כולו. בדרך זו אפשר להימנע מבדיקת כל תכולת התיקים בסוף השנה. המלצות לארגון תכולת התלקיט ולאופן ההערכה יינתנו במסגרת ההדרכה וההשתלמויות.

בכל הנוגע למשימות ההערכה (משימות מפמ"ר, מבחני מיצ"ב פנימיים, מבחני שלישי וכדומה) – ציוניהן ישוקללו עם רכיבים נוספים של ההערכה החלופית. חשוב לשמור את הנתונים של התלמידים לשימוש פנימי בבית הספר ולתעד באופן מפורט את ביצועיהם כדי לבדוק את התקדמותם.

² ראו המכתב שנשלח מהאגף לחינוך על יסודי למנהלי בתי הספר.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

2.5.2 החממה הפדגוגית - למידה מצמיחה אדם

כחלק מהלמידה המשמעותית המזכירות הפדגוגית צועדת צעד נוסף ופותחת "חממה פדגוגית" המשמשת מרחב לפיתוח רעיונות ויזמות לגיוון ההערכה בבחינות הבגרות ובבחינות הבית ספריות. במסגרת ה"חממה הפדגוגית" ישולבו שאלות חשיבה, ערכים, מעורבות, ורלוונטיות בבחינות. במקביל יורחבו התכניות הממירות בחינת בגרות בחטיבה העליונה. מורים יוכלו להציע יזמות או להצטרף ליזמות מחליפות בגרות על פי תנאי סף ועמידה בדרישות מחייבות.

להלן הערוצים בחממה הפדגוגית:

- **הטמעת פריטי בחינה מקדמי חשיבה ורכיבי עמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות).** משנת הלימודים תשע"ז תהיינה בבחינות המיצ"ב והבגרות שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים או העוסקות בערכים מתוך תכנית הלימודים של תחום הדעת בהיקף של 5 נקודות לפחות.

המורים נדרשים לשלב בבחינות ובאירועי ההערכה פריטים מקדמי חשיבה מסדר גבוה לצד שאלות הבודקות ערכים המשתקפים מן הנושאים הנלמדים בכיתה וממטרות תחום הדעת. בתחום הדעת עברית יתבטאו רכיבי עמ"ר בבחירת טקסטים המזמנים דיון ערכי כתשתית לקריאה ולכתיבה, אשר יהיו רלוונטיים לחיי התלמיד ויתרמו למעורבותו בחומר הנלמד.

מומלץ לקרוא מאמרו של ד"ר משה ויינשטוק, יושב ראש המזכירות הפדגוגית, שאלות לבגרות המשקפות את מטרות תכניות הלימודים.

- **בחינות בגרות מקוונות.** בשנה"ל תשע"ז יכתב בחינת בגרות מתוקשבת ניסיונית בעברית: הבנה, הבעה ולשון. קול קורא למנהלים יזמין את בתי הספר המעוניינים בכך להיות חלוצים בהיבחות זאת.

- **תכנית מקוונות מחליפות בגרות.** בשנה הקרובה נפתח תכנית מקוונת בעברית: הבנה, הבעה ולשון. בתכנית המקוונת ההערכה היא תהליכית ומתבצעת תוך כדי הלמידה, ובכך היא ממירה היבחות בבחינת הבגרות. הפעלת התכנית מתוכננת לשנה"ל תשע"ח.

- **יזמות חדשות של תחומי דעת.** בחודשים הקרובים יצא קול קורא מפורט המזמין מורים וצוותי הוראה מהשטח לשלוח רעיונות והצעות המתאימות לרוח החממה ויכולתם להשתלב בה. המעוניינים להציע חלופות, יפנו אל הפיקוח על הוראת העברית לשם התייעצות וקבלת אישור.

לפרטים נוספים יש לפנות לענבל גורן, מדריכה ארצית – ממונה על החממה הפדגוגית, פיתוח והערכה
goreninbal@gmail.com

3. תפוקות מצופות

- כל המורים יבנו תכנית לימודים על פי יעדי משרד החינוך והפיקוח על הוראת העברית.
- כל בתי הספר ישלבו את עקרונות שלהב"ת בצורה מערכתית
- כל המורים ישלבו פדגוגיה דיגיטלית בהוראת העברית כולל שילוב של יחידות ההוראה המתוקשבות בדגש על מיומנויות פיז"ה 2018.
- כל המורים ישלבו מטלות בהבעה בעלפה בשפת האם ובתחומי הדעת השונים תוך זימון התנסויות לרכישת מיומנויות של דיבור בציבור ובכללן דיבור למטרות אקדמיות.

4. הדרכת המורים לעברית בחטיבת הביניים

להדרכה הבית-ספרית בשנה"ל תשע"ז שתי מטרות:

- לייעל את ההוראה בשיעורי העברית
- למנף את עקרונות שלהב"ת כתכנית מערכתית בבית הספר

ההדרכה בבית הספר תתקיים בתדירות של פעם בשבועיים-שלושה בהתאם לצורכי בית-הספר. המדריכה תגיע לבית הספר לשלוש שעות. ביום זה תתקיים סדנה בית-ספרית לצוות המורים לעברית ולמורים מתחומי הדעת בשכבות ז-ט בשעות קבועות. יש לשבץ את שעות הסדנה במערכת השעות של המורים כחלק משעות ישיבות הצוות. נוסף על כך תצפה המדריכה בשיעורים, תנחה באופן פרטני את המורים ותיפגש עם רכזת העברית. יום רביעי הוא היום שנקבע במטה להדרכה בתחום הדעת עברית. יש לתאם את ההדרכה עם המדריכה הבית-ספרית. אם מתעורר קושי לקיים סדנה ביום זה (מבחינת בית-הספר או מבחינת המדריכה), יש לקבוע מועד חלופי בתיאום עם המדריכה.

מדריכות ארציות

שם	תפקיד	טלפון	דוא"ל
ד"ר עליזה עמיר	רכזת הדרכה ארצית, מנהלת תכנית שלהב"ת	052-3529006	Lizamir62@gmail.com
מרים רבינוביץ	מדריכה ארצית, מנהלת תכנית המיזם בכתיבה	052-4578471	miriamrab18@gmail.com
עדה מאורי	מדריכה ארצית להבעה בעל-פה	054-5429865	adam4aori@gmail.com
ענבל גורן	מדריכה ארצית - החממה הפדגוגית, פיתוח והערכה	050-2626021	goreninbal@gmail.com
ד"ר נורית גנץ	מדריכה ארצית להוראת עברית (הבנה, הבעה ולשון) לבגרות לעולים החדשים	050-6842053	dnganz@bezeqint.net
אורית זיו	מדריכה ארצית, תקשוב והטמעת פדגוגיה דיגיטלית	054-5429865	oritziv13@gmail.com
אביביה משה-אוריגד	מדריכה ארצית להוראת העברית באגף שח"ר	050-6907606	avivas3@walla.co.il
רחל אפשטיין	מדריכה ארצית להוראת העברית בחינוך העצמאי	054-6215758	racheleps@012.net.il

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

מדריכות מרכזות

מחוז	שם	טלפון	דוא"ל
זרום	סמדר הליבני	052-9288211	smadarhal@gmail.com
תל אביב	דליה זילברמן	052-6166637	zilberman@glil-yam.org.il
מרכז	ד"ר עליזה עמיר	052-3529006	Lizamir62@gmail.com
מנח"י	שושי סגל	050-6280385	segalshosh@gmail.com
ירושלים	רותי אויזרת	054-4885505	rutiavizrat@gmail.com
חיפה	יהודית סיני	054-4442623	yehuditsi.ih@gmail.com
צפון	הלה אתקין	054-4534006	hilllatk@gmail.com
התיישבותי	אביגיל סער	052-4267692	savigael@netvision.net.il

5. השתלמויות

בשנת הלימודים תשע"ז תתקיימה השתלמויות מקוונות והשתלמויות פנים אל פנים. פירוט מערך ההשתלמויות יישלח על ידי המדריכות המרכזות ויפורסם [באתר הפיקוח על הוראת העברית](#). מכל בית ספר יישלח נציג אחד לפחות להשתלמות.

במסגרת ההשתלמות ייכללו בין השאר התכנים הבאים:

- חשיפה ליחידות הדיגיטליות ברוח פיז"ה
- שימוש בכלים דיגיטליים בשיעורי עברית
- הכתיבה הממזגת
- כתיבה ארוכת טווח
- התלקיט ככלי להוראה ולהערכה
- הבעה בעל"פה – דיבור בציבור

6. קהילת המורים לעברית

המורים לעברית בארץ הם קהילה רבת כוח והשפעה על עתיד הנוער. אני מזמין את כל המורים לעברית להצטרף לקהילת המורים לעברית בגוגל. בקהילה אפשר לשתף בחומרים, להתעדכן בהודעות ולקבל מענה לשאלות. הודעות המתפרסמות בקהילה יגיעו ישירות לתיבת הדואר שלכם.

תהליך ההרשמה לקהילת המורים:

◀ לחצו על הקישור הבא:

<https://groups.google.com/forum/#!forum/eduivrit>

◀ לחצו על "הצטרף לקבוצה"

◀ בתיבת הטקסט שתיפתח בחרו את האופן שבו יישלח אליכם הדואר האלקטרוני

◀ לחצו על "הצטרף לקבוצה זו"

7. פריסת נושאי הלימוד בעברית בכיתות ז-ט

הבנת הנקרא

הוראת עברית: הבנה, הבעה ולשון היא הוראה ספירלית; אמנם מדי שנה תהיה חזרה על נושאי הלימוד השונים (אשר בעיקרם הם מיומנויות אורייניות), אך היקף הטקסטים ומורכבותם יגדלו בהדרגה. יש להקצות לפחות שעה או שעתיים שבועיות לקריאה ולכתיבה בעקבותיה.

● על התלמיד להיחשף לטקסטים בהיקפים שונים. ההיקף המרבי של הטקסטים במשימת הערכה בסוף כיתה ז יהיה כ-1000 מילים, בסוף כיתה ח (כולל בבחינת המיצ"ב) יהיה כ-2000 מילים ובסוף כיתה ט כ-2500 מילים. לצד היקף הטקסט יש להביא בחשבון את מורכבות הטקסטים והסוגים השונים, המצריכים "קריאות" שונות.³

● הטקסטים יהיו מסוגים שונים, רציפים (כגון מאמרים, ערכים אנציקלופדיים וויקיפדיים, מכתבים, ידיעות עיתונאיות, טורי דעה וכדומה) ושאינם רציפים (כגון תמונות, טבלה, גרף, הערות שוליים וכדומה).

● סוגי הטקסטים:

טקסט מידע

טקסט טיעון ושכנוע

טקסט שימושי (הנחיות והוראות, מדריך ומפעיל)

טקסט היצגי

מומלץ לקרוא את תת-הפרקים טיפולוגיה של טקסטים וקריאה והבנת של טקסטים בתכנית הלימודים בעברית (תשס"ג).

הטקסטים יילקחו מספרי לימוד, מספרי יען, מעיתונים, מכתביעת ומאתרי אינטרנט מהימנים בהקשרים אישיים, ציבוריים, תעסוקתיים ולימודיים, ממקורות מודפסים ומקוונים. נושאי הטקסטים יהיו מתחומי השפה, התרבות, החברה ומתחומי עניין אחרים הרלוונטיים לבני הנוער ולחיייהם במציאות היומיומית. על הטקסטים לזמן דיונים ערכיים כתשתית להוראת הבנת הנקרא והכתיבה.

ניתוח הטקסטים יכול את ממדי ההבנה האלה:⁴
איתור מידע ואחזור (נגישות ואחזור, access and retrieve)
פרשנות והיסק (מיזוג ופרשנות, integrate and interpret)
הערכה וביקורת (תגובה והערכה, reflect and evaluate)

פירוט הממדים:⁵

א. איתור מידע

- איתור פרטי מידע גלויים בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים
- זיהוי קשרים לוגיים גלויים, כגון זמן, סיבה ותוצאה, הכללה ופירוט, הסתייגות, השוואה
- ארגון מחדש של פרטי המידע בטקסט, כגון סידור מידע ברצף, שיבוץ מידע בטבלה

ב. פרשנות והיסק

- הבנת מטרת הטקסט
- הבנת נושא הטקסט

³ בבחירת טקסטים לתרגול ולבחינה מומלץ להיעזר בסולם להערכת קריאות של טקסט.

⁴ על פי המסגרת המושגית של פיז"ה 2015

⁵ מתוך מפרט מבחן המיצ"ב בעברית לכיתה ח, תשע"ז (2017)

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

- הבנת הרעיון המרכזי של הטקסט
- הבנת עמדות שונות המוצגות בטקסט
- הבנת קשרים לוגיים שאינם גלויים, כגון הכללה ופירוט, השתלשלות עניינים, השוואה
- הבנת משמעות של מילים ושל צירופים מתוך הקשר
- הבנת אִזכורים
- יצירת הכללות ופירוט
- השוואה
- מיזוג של פרטי מידע מן הטקסט/ים
- הסקת מסקנות מן הטקסט כולו ומחלקים ממנו

ג. הערכה וביקורת

תוכן

- הערכת תוכן הטקסט (טענות, אמירות, עמדות) באמצעות ידע עולם של הקוראים
- השוואה או קישור בין המידע והרעיונות שבטקסט ובין ידע חיצוני, ניסיון אישי או עמדות של הקוראים
- שימוש בראיות תומכות מן הטקסט ועימותן עם מקורות מידע אחרים שמחוץ לטקסט/ים
- העלאת השערות בנוגע לטקסט
- הצגת טיעונים מחוץ לטקסט ו/או הצגת הוכחות שמחוץ לטקסט לשם ביסוס
- הערכת מידת הרלוונטיות של פיסת מידע
- עימות המידע שבטקסט עם קודים חברתיים, מוסריים
- שימוש במידע העולה מן הטקסט/ים להקשרים, למצבים אחרים

לשון ומבנה (הבנה מטה-טקסטואלית)

- בחינה אובייקטיבית של איכות הטקסט והתאמתו לנסיבות התקשורת
- בחינת מידת התאמתם של רכיבים, כגון סגנון, משלב, בחירות לשוניות למטרת הכתיבה
- בחינת מידת השפעתם של רכיבים, כגון סגנון, משלב, בחירות לשוניות על הקוראים
- הבנת תפקידם הרטורי של חלקים בטקסט
- הבנת תפקידם של סימנים גרפיים בטקסט, כגון כוכבית, הדגשות
- הבנת העיקרון המארגן של הטקסט (מבנה לוגי-רטורי)

הבעה בכתב

גם הוראת תחום ההבעה בכתב היא ספירלית. נושאים רבים חוזרים על עצמם ברמות שונות של העמקה ושל מורכבות בהתאם לשכבת הגיל. על כן חשוב שהמטלות תהיינה מדורגות ומותאמות לשכבת הגיל. יש להקצות לפחות שעה או שעתיים שבועיות לקריאה ולכתיבה בעקבותיה. על הכתיבה להיות תהליכית ומלווה בתהליכי ויסות⁶, משוב, טיוט ובקרה. במהלך כל שנה יש לבצע לפחות שני תהליכי כתיבה ארוכי טווח.

בנסיבות טבעיות הכתיבה נעשית בדרך כלל מתוך מניע כלשהו. לכן רצוי להקדים לכתיבה פעילות שתיצור הניעה (מוטיבציה) אצל הכותבים. על הכתיבה לנמען אמת (שאינו רק המורה הבודק את הכתיבה) ולמטרה אותנטית הנוגעת לעולמו של התלמיד. כדאי להקפיד כי הכתיבה תהיה בזיקה לטקסט אחד או יותר במידת האפשר ולהימנע מהוראת כתיבה באמצעות תבניות קבועות.

- מטרות הכתיבה :
  - כתיבה למטרת שכנוע
  - כתיבה לצורך דיווח / מסירת מידע
  - כתיבה למטרות הפעלה

- סוגי כתיבה :
  - כתיבת טיעון : הבעת דעה, הבעת עמדה אישית והנמקתה, כתיבת תגובה. בכתיבה זאת חשוב להקפיד על איכות ההנמקה.
  - סיכום טקסט אחד או יותר. בהוראת הסיכום והסיכום הממזג יש לעמוד על הוראת רכיבי הסיכום : השמטה, הכללה והבניה מחדש.
  - כתיבה טקסטית היצגיים ברצפים לוגיים, כגון רצף כרונולוגי, סיבה ותוצאה, בעיה ופתרונה, תופעה גורמיה והשפעותיה ועוד⁷
  - כתיבה של דיווח
  - ארגון מידע באמצעות היצגים חזותיים
  - המללה של היצגים חזותיים
  - כתיבת השוואה

- הערכת הכתיבה תכלול את ממדי ההערכה האלה :
  - א. הבנת המטלה**
    - כתיבה על הנושא הנדרש במטלה
    - היענות למאפייני הסוגה
    - כתיבה בהיקף הנדרש
  - ב. תוכן ומבנה**
    - כתיבת פתיח וסגיר ההולמים את המטלה
    - מיצוי התוכן : פירוט במידה הראויה להבהרת הנושא בהתאם להנחיות המטלה ולדרישות הסוגה
    - הימנעות ממידע עודף וממידע לא רלוונטי
    - יצירת לכידות רעיונית בטקסט
    - שימוש באמצעי קישור הולמים ומגוונים

⁶ ויסות כתיבה הוא תהליך שבו הכותב מנהל את מחשבותיו, רגשותיו ומעשיו כדי להגיע למטרות הכתיבה : שיפור יכולותיו ושיפור הטקסט הכתוב. מתוך ליכטינגר, ע' (2008). **האתגר שבהבעה : תהליכי ויסות ואסטרטגיות בכתיבה**. תל אביב : מכון מופ"ת.

⁷ יובהר שוב כי אין המטרה כי המורה ילמד באופן שיטתי תבניות ורצפים לוגיים בכתיבה

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

ג. תקשורתיות

- יצירת טקסט עצמאי (טקסט שאינו מהוקשר, טקסט המכיל את המידע הדרוש לנמען כדי להבין במה דברים אמורים)

ד. לשון

- תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר, זמן, גוף ויידוע), שימוש תקין במילות יחס ובמילות קישור
- פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק
- כתיב תקין (בלא הבחנה בין כתיב מלא ובין כתיב חסר)
- משלב לשון ההולם את הנסיבות התקשורתיות
- אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות

הבעה בעל־פה

חשוב לשלב את מיומנויות ההבעה בעל־פה בהקשרים טבעיים ככל האפשר כאמצעי וכמטרה, כמסבר בראשית מסמך זה.

כיתה ז

- קריאה בקול של טקסט מנוקד ובלתי מנוקד
- דיון בקבוצה
- טיעון בעל־פה

כיתה ח

- הרצאת דברים (פרזנטציה)
- דיון בקבוצה
- טיעון בעל־פה

כיתה ט

- דיון בקבוצה
- הרצאת דברים (פרזנטציה)
- טיעון בעל־פה

אוצר המילים והמשמעים

כיתות ז-ח

- הבנת משמעויותיהן של מילים בתוך הקשר
- יחסי מילים ומשמעים: יחסי נרדפות, ניגודיות והיכללות

כיתה ט

- הבנת משמעויותיהן של מילים בתוך הקשר
- יחסי מילים ומשמעים:
  - נרדפות, ניגודיות והיכללות
  - פוליסמיה והומונימיה (אין דרישה להגדרה אלא לייצוגיהן במילון, להבנה ולשימוש)
  - לשון מושאלת (מטפורה), משמעות נלווית (קונוטציה חיובית או שלילית)

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

המילון

כיתות ז-ח

- התאמת ההגדרה והמשמעות המילונית להקשר
- דרכי החיפוש במילון (שם עצם, שם תואר וצירופים)
- מבנה ההגדרה: ההבחנה בין הפירוש לבין הדוגמה והמובאה
- פרטים דקדוקיים: מין דקדוקי, חלקי דיבור (שם, פועל, תואר), נטייה ושורש

כיתה ט

- התאמת ההגדרה והמשמעות המילונית להקשר
- הכרת סוגים שונים של מילונים פרט למילונים הידועים, כגון מילון על דרך ההווה, אגרון, לקסיקון, מילון דיגיטלי וכדומה.
- דרכי החיפוש במילון (שמות עצם, שמות תואר, צירופים ופעלים)...
- סוגי הגדרות: הגדרה קלסית, הגדרה על דרך הנרדפות, הגדרה על דרך הניגודיות ותרגום
- פרטים דקדוקיים: מין דקדוקי, חלקי דיבור (שם, פועל, תואר), נטייה, שורש והצרכה (התאמת מילות יחס קבועות לפעלים שונים ושינוי המשמעות בהתאם לשינוי מילות היחס, לדוגמה: קינא ב... או קינא ל...)

לשון ומטה-לשון

את הנושאים הלשוניים יש להורות ולתרגל בהקשר של טקסט במידת האפשר. על התלמיד להכיר את המונחים הדקדוקיים: שורש, תחיליות, חלקי דיבור וכדומה, אך הוא לא יידרש להגדירם.

כיתות ז-ח

- מבנה המילה: תחיליות וסופיות, שורש ותבנית
- חלקי הדיבור: שם העצם (כולל שם פעולה), שם התואר, הפועל (כולל שם הפועל), כינוי הגוף, מילות היחס, מילות הקישור
- הפועל: זמני הפועל, הגופים והשימוש בהם, משמעויות הפועל - פעיל וסביל
- הצירופים השמניים: צירוף הסמיכות, צירוף שם העצם ושם התואר (ידוע וריבוי), צירוף היחס
- הקשרים הלוגיים. את הקשרים הלוגיים יש להורות ברמת המשפט, הפסקה והטקסט השלם לצורכי ההבנה וההפקה של הטקסטים. יש לעמוד על השימוש המדויק של מילות הקישור בתוך הטקסט ולהימנע משינון בעל פה של טבלאות קשרים למיניהן.
- סימני הפיסוק: נקודה, סימן שאלה, סימן קריאה, נקודתיים, מירכאות
- שם המספר: המספר המונה (לצורך מניה, לציון תאריכים ולציון סתמיות), המספר הסודר
- דרכי המסירה: דיבור ישיר ודיבור עקיף

יש להשלים את הוראת הנושאים הלשוניים הכתובים לעיל ואת תרגולם עד בחינת המיצ"ב בכיתה ח. את פרק הזמן שיוותר ממועד בחינת המיצ"ב עד סוף השנה אפשר לנצל להמשך הלימוד והעמקה בפרקי אוצר המילים, המילונאות וההבעה בעל-פה וכן לסיים את מהלכי הכתיבה ארוכי הטווח לתיק העבודות.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

כיתה ט

מערכת הצורות

- דרכי תצורת השם: שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי, הלחם בסיסים. לא תידרש ידיעת משמעות המשקלים והצורנים.
- מערכת הפועל: נטיית הפועל בגזרת השלמים בשבעת הבניינים, משמעויות הבניינים: פעיל וסביל.

התחביר

- חלקי הדיבור: שם העצם (כולל שם הפעולה), שם התואר, הפועל (כולל שם הפועל), הכינויים, מילות היחס, מילות הקישור
- הצירופים השמניים: צירוף הסמיכות (יידוע וריבוי), צירוף שם העצם ושם התואר (יידוע וריבוי), צירוף היחס
- הבחנה בין הצירוף לבין המשפט
- זיהוי נושא ונשוא במשפט
- הקשרים הלוגיים: את הקשרים הלוגיים יש להורות ברמת המשפט, הפסקה והטקסט השלם לצורכי הבנה והפקה של טקסטים. יש לעמוד על השימוש המדויק של הקשר הלוגי של מילות הקישור בתוך הטקסט ולהימנע משינון בעל פה של טבלאות קשרים למיניהן.
- על התלמיד להבחין בין מילות שעבוד לבין מילות חיבור כבסיס להבחנה שבין סוגי המשפטים השונים.
- סוגי המשפטים: פשוט, איחוי (מחובר) ומורכב. יש להורות את ההבחנה בין סוגי המשפטים בחתך רוחב ובמבט על.
- הפיסוק התקין: נקודה, פסיק, סימן שאלה, סימן קריאה, נקודתיים ומירכאות

שם המספר

- מספר המונה כולל תאריכים
- המספר הסודר
- המספר סתמי

8. תכניות אל"ה ושלהב"ת - המאחד והמייחד

בטבלה שלהלן מוצגים המאפיינים המשותפים והייחודיים של כל אחת מהתכניות אל"ה ושלהב"ת. מטרתה היא לאפשר לבית-הספר שבו מופעלת תכנית אל"ה לבנות תכנית עבודה מיטבית בעבור המורים ולקידום של התלמידים. מאוד חשוב שטבלה זאת תועבר לעיונם המעמיק של המת"לית, רכז/ת העברית, מדריכת שלהב"ת ולבעלי תפקידים נוספים בבית-הספר על פי שיקול דעת המנהל/ת.

תכנית שלהב"ת (שיעורי עברית בחטיבת הביניים)	תכנית אל"ה	
כלל תלמידי הכיתות בחטיבות הביניים	תלמידים שאותרו במבדק עמ"ת לצורך התערבות: תלמידים בחטיבת הביניים (שאינם תלמידי שילוב) שנמצאו במבדק עמ"ת ברמות הביצוע הבסיסית ומתחת לבסיסית ואותרו על ידי צוות רב מקצועי בבית הספר.	אוכלוסיית היעד
		תלמידים
כלל המורים המשתתפים בתכנית שלהב"ת על פי המודל שבית הספר בחר.	מורים המלמדים את התלמידים שאותרו ומלמדים מקצועות עתירי מלל	מורים
מאחר שמדובר בשתי תכניות לקידום תפקודי שפה של כלל התלמידים, על מנהל בית הספר לדאוג לתיאום בין המת"לית לבין מדריכת שלהב"ת בנוגע לבחירת המורים, להוראת הנושאים ולקידום כל היעדים.		
<p>1. הבניית תהליכי הוראה המותאמים לצורכי כלל הלומדים</p> <p>2. הבניית תהליכי הוראה המותאמים לצורכי כלל הלומדים בכיתה מלאה ובקבוצה קטנה</p> <p>3. במסגרת שיעורי העברית הוראת המיומנויות האורייניות על פי תכנית הלימודים ותרגולן גם באמצעות טקסטים מתחומי דעת שונים ובערוצי שיח שונים מגוונים</p> <p>4. הקניית מיומנויות אורייניות לכלל המורים בתחומי הדעת השונים, עבור כלל התלמידים בשעות ישיבת הצוות והסדנה הבית ספרית</p>	<p>1. קידום התלמידים בשפת אם תוך התייחסות מותאמת לקשיי הלמידה ולמיומנויות הדורשות חיזוק</p> <p>2. הבניית תהליכי הוראה המותאמים לצורכי הלומדים (הנ"ל) והתמודדות עם קשייהם בכיתה מלאה ובקבוצה קטנה</p> <p>3. הקניית אסטרטגיות ספציפיות בשפה ובתהליכי חשיבה ועיבוד מידע לתלמידים לצורך התערבות במקצועות עתירי מלל וקידום תפקודי לומד</p> <p>4. הקניית פיתוח מקצועי למורים המלווים את קבוצת התלמידים באמצעות השתלמות מתוקשבת מטעם מט"ח</p>	יעדי התכנית
<p>חשוב שתהיה שפה משותפת בין המת"לית לבין מדריכת שלהב"ת בנוגע למיומנויות האורייניות. חשוב שהמת"לית תתאים את שפת המושגים לשפה האוריינית של תכנית הלימודים בעברית.</p> <p>אשר להוראה בקבוצות קטנות והמענה לשונות, חשוב להיעזר במת"לית וללמוד את העקרונות של עבודה בקבוצה קטנה תוך מתן מענה לשונות.</p>		

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

<p>1. היערכות ארגונית של ביה"ס על פי המודל שבחרו, לרבות שעת צוות קבועה במערכת בתיאום עם מדריכת שלהב"ת להוראה שיתופית</p> <p>2. בניית תכנית עבודה על פי המודל שנבחר (על פי ההנחיות במסמך מתנ"ה)</p> <p>3. השתלמויות במרכזי פסג"ה למורים לעברית</p> <p>4. הדרכה בית ספרית למורים מתחומי דעת</p>	<p>1. מבדק עמי"ת⁸ לכלל תלמידי כיתות ז בתוכנית אל"ה, לאיתור תלמידים מתקשים הנמצאים ברמות הביצוע הבסיסית ומתחת לבסיסית על פי הגדרות המבדק.</p> <p>2. מת"לית (מורה-מעריכת תפקודי למידה)</p> <p>3. היערכות ארגונית של בית הספר</p> <p>4. בניית תכניות התערבות חינוכיות לתלמידים במיקוד</p> <p>5. השתלמויות והדרכות למורים המלווים את התלמידים בשעה הפרטנית.</p> <p>6. השתלמויות למת"ליות</p>	<p>מרכיבי התכנית</p>
<p>מדריכת שלהב"ת/ מדריכה בית ספרית לחינוך לשוני – פירוט תפקידיה :</p> <p>1. נפגשת עם צוות העברית בתדירות של אחת לשלושה שבועות במוצע</p> <p>2. עובדת על פי המודל הבית ספרי.</p> <p>3. <u>המדריכה אינה עובדת באופן ישיר עם תלמידים אלא מנחה את המורים באמצעות סדנאות.</u></p> <p>4. המורים מיישמים את הפעילויות שהוחלט עליהן בכיתות, וחוזרים עם משוב לסדנה.</p>	<p>מת"לית- פירוט תפקידיה :</p> <p>1. הטמעה מערכתית של תוכנית אל"ה בביה"ס תוך חיבור ליעד ההכלה ולתוכניות נוספות אחרות הפועלות בביה"ס לקידום תלמידים מתקשים</p> <p>2. שותפות ומעורבות פעילה בצוות הרב מקצועי</p> <p>3. ליווי תהליך מיפוי תלמידי שכבה ז (מומלץ בשיתוף פעולה עם רכז/ת עברית)</p> <p>4. בניית תכניות עבודה קבוצתיות ופרטניות עם מורי אל"ה בעקבות ממצאי המיפוי והחלטות הצוות הרב מקצועי הבית ספרי</p> <p>5. <u>המת"לית עובדת באופן ישיר עם תלמידים שבמיקוד.</u></p> <p>6. הדרכת המורים בדרכי הוראה, וטיפול בתלמידים במיקוד בהתאם לתכנית העבודה</p> <p>7. עריכה ממוקדת של תפקודי למידה במידת הצורך לתלמידים שביחס</p>	<p>פיתוח מומחה בית-ספרי</p>

⁸ מבדק עמי"ת נועד להעריך את כישורי הבנת הנקרא והפקת הטקסטים של התלמידים במעבר מבית-הספר היסודי לחטיבת הביניים לצורך קידום הידע השפתי כתשתית ללמידה.

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

	<p>אליהם קיים צורך במידע נוסף.</p> <p>8. ניהול הידע והמידע המצטבר על תפקודו של התלמיד המתקשה באופן מובנה ומסודר בתיק תלמיד.</p>	
<p>1. שיתוף המנהל/ת והרכז/ת הפדגוגי בבניית מודל העבודה</p> <p>2. קביעת מפגשים קבועים לאורך שנה"ל במסגרת שעות הלימודים</p> <p>3. תיק שלהב"ת – בכל בית ספר יש תיק שלהב"ת הכולל את יעדי התכנית, חומרי למידה ופעילויות הוראה של המורים המשתתפים בשלהב"ת. התיק יהיה במקום נגיש לצוות החינוכי.</p>	<p>1. הקמת צוות רב מקצועי בראשות מנהל בית הספר ובהשתתפות בעלי תפקידים רלוונטיים</p> <p>2. קביעת מפגשים קבועים לאורך שנה"ל לצורך קביעת מדיניות העבודה והטיפול בתלמידים מתקשים</p> <p>3. באחריות מנהל בית הספר לבנות תכנית עבודה שנתית להפעלת תכנית אל"ה עפ"י העקרונות, תוך הגדרת תפוקות ומדדי הצלחה</p> <p>4. שיבוץ שעות הנחיית המת"לית את המורים במערכת השעות הבית ספרית ובמערכות האישיות של המורים</p> <p>5. <u>שיבוץ מורים בשעות הפרטניות</u> לעבודה עם תלמידים מתקשים במסגרת התכנית במקצועות עתירי המלל</p> <p>6. קביעת מסגרות ההוראה (הוראה שיתופית, הוראה בקבוצה קטנה)</p> <p>7. ניהול הידע המצטבר על תפקוד התלמיד בתיק תלמיד</p> <p>8. תיק אל"ה – בכל בית ספר יהיה תיק אל"ה שיכלול תיעוד של עבודת המת"לית, כולל חומרים שפותחו עם המורים. התיק יהיה במקום נגיש לצוות החינוכי.</p>	<p>היערכות ארגונית בבית הספר וניהול התכנית</p>
<p>1. הנחייה קבועה של המורים המשתתפים בשלהב"ת אחת לשלושה שבועות בממוצע לאורך שנת הלימודים</p> <p>2. מדריכה מחוזית מקיימת מפגשים קבועים עם מדריכות שלהב"ת</p>	<p>1. הנחייה קבועה של המת"לית את המורים המלמדים בתכנית אל"ה לאורך שנת הלימודים</p> <p>2. מדריכה מחוזית מקיימת מפגשים קבועים לאורך השנה בבתי הספר עם המת"לית ועם הצוות החינוכי</p>	<p>הדרכה בית ספרית</p>

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

השתלמות בפסג"ות (מקוונות ו"פנים אל פנים") למורי העברית	השתלמות מקוונת למורים המלווים את התלמידים במיקוד	השתלמויות למורים
<p>עיקרון מארגן :</p> <p>עמידה על העקרונות האורייניים המשותפים לתחומי הדעת מחד, והתייחסות למאפיינים הלשוניים הייחודיים לכל תחום - מאידך.</p> <p>להלן חלק מנושאי ההשתלמות (בכל שנה יש מיקוד אחר) :</p> <ul style="list-style-type: none"> • דיאלוג עם טקסט – פרופיל קריאות (חוזקות וחולשות של הטקסט הלימודי, דוגמאות מספרי לימוד בתחומי דעת שונים) • קריאה ביקורתית של טקסטים (התייחסות גם לאסטרטגיות קריאה) • שאילת שאלות • ניסוח שאלות על ידי מורים על פי ממדי הבנה (דגש על פרשנות והיסק ועל הערכה וביקורת). • מאפייני הטקסט הלימודי במדעים, בהיסטוריה, בג"ג, באמנות ובאזרחות • הרחבת אוצר מילים – חשיבות ודרכים • השאלה כטקסט – פיצוח מטלה (דגש על אסטרטגיות מטה קוגניטיביות) • תכנון תשובה (לשאלה), כתיבה ובקרה • תהליך הכתיבה (כתיבת טיעון) כולל הערכת כתיבה • כתיבה לנמען אמתי • מיומנות ההשוואה • סיכום/ דיווח • מיזוג מידע מכמה טקסטים ו/או מטקסטים רציפים ובלתי רציפים • שילוב עקרונות של למידה משמעותית ביחידות הוראה • שילוב תקשוב בשיעורי עברית • חשיבות התלקיט בתהליכי הוראה-למידה <p>היקף ההשתלמות – 30 שיעורים, ארצי</p>	<p>מטרות ההשתלמות :</p> <ul style="list-style-type: none"> • להרחיב ולהעמיק את הידע של המורים בתחום קשיי למידה ולקווים למידה • להקנות למורים אסטרטגיות ומיומנויות הוראה לקידום תלמידים מתקשים ו/או בעלי ליקויי למידה בתחומי הדעת הנלמדים במסגרת תכנית אל"ה במקצועות עתירי מלל. • לחזק את אמונת המורה ביכולתו לקדם תלמידים מתקשים ו/או עם ליקויי למידה הן במסגרת הכיתה הן בקבוצות למידה קטנות • לתת בידי המורה כלים ייחודיים, הנשענים על ידע מחקרי עדכני, לקידום תלמידים מתקשים ובעלי ליקויי למידה, הן במסגרת הוראה בכיתה והן בקבוצות למידה קטנות <p>תכנית ההשתלמות על פי הנושאים / יחידות הלימוד :</p> <ul style="list-style-type: none"> • תפקיד המורה כמקדם תלמידים מתקשים • מאפייני תלמידים המתקשים בלמידה ותלמידים עם ליקויי למידה • השפעת קשיים בתפקודי שפה על רכישת מיומנויות קריאה וכתיבה • לקווים בשפה והשלכות על הבנה והפקת מידע מטקסט • קשיים בקשב ובתהליכים ניהוליים-השלכה על למידה וארגון ידע • קידום תלמידים מתקשים במסגרת הכיתה הרגילה תוך התייחסות לשונות הלומדים • הערכה - דרכים להערכת התקדמות תלמידים מתקשים במסגרת הקבוצה ובכיתה הרגילה • כניסה לעולמו של התלמיד המתקשה : הנעה ומשמעות כמקדמי למידה ורלוונטיות של כלים לקידום הלמידה <p>היקף ההשתלמות – 30 שעות, ארצי</p>	

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף השפות
הפיקוח על הוראת העברית

שיתופי פעולה	
	<p>1. מיפוי תלמידי כיתה ז' במבדק עמי"ת באחריות המת"לית ובשיתוף פעולה עם רכז/ת עברית</p> <p>2. השתתפות המתל"ית בחלק ממפגשי שלהב"ת כדי לתת מענה למורים לגבי אוכלוסיית התלמידים המתקשים בכיתה.</p> <p>3. קשר שוטף בין מדריכת שלהב"ת ומת"לית בית הספר שיכלול את הפעולות הבאות:</p> <p>א. לקראת פתיחת שנת הלימודים יתקיים מפגש עבודה לתכנון העבודה ולבניית תכנית עבודה בית ספרית המאחדת והמייחדת (על פי המסמך הנ"ל), כולל היערכות לקראת העברת המבחן ומיפוי.</p> <p>ב. לקראת סוף השנה יתקיים מפגש לסיכום ולהמשך פעילות.</p> <p>ג. יידוע הדדי של המתל"ית ושל מדריכת שלהב"ת לגבי הנושאים שיידונו ויילמדו במסגרות השונות: סדנאות המורים, השתלמויות המורים והעבודה עם התלמידים.</p> <p>ד. יידוע מדריכת שלהב"ת בנושאי הלימוד ודרכי הוראה ייחודיים לאוכלוסיית התלמידים במיקוד (נושאים הנגזרים מנושאי שלהב"ת) ונושאים נוספים הנוגעים להיבטים רגשיים ותפקודיים של התלמיד.</p>